

ШТА ЈЕ УЧЕНИЧКИ ПАРЛАМЕНТ?

Ученички парламент је законом загарантована формална институција, која ученицима омогућава демократски начин удруживања ради заступања интереса свих ученика у школи, као и учешће ученика у доношењу одлука које се њих непосредно тичу.

Због чега је значајно постојање ученичких парламената?

- Због тога што гарантује основне слободе ученика, кроз остваривање права на слободу говора, изражавања, слободу удруживања, слободу изражавања сопственог мишљења...
- Ученички парламент омогућава лични развој ученика.
- Пружа могућност колективног одлучивања кроз ученичке парламенте и доприноси побољшању атмосфере и живота у школи.
- Ученички парламент доприноси развоју колективног односа и изградњу партнерства са наставницима, стручним сарадницима, директорима и органима школе.
- Ученички парламент је место које омогућава сарадњу, уважавање различитих аргуменација и ставова.
- Ученички парламент подразумева усвајање демократског знања и вредности, кроз прихватање различитости.
- Ученички парламент омогућава развој демократске културе.
- Ученички парламент омогућава бољу комуникацију и подстиче доношење заједничких одлука прихватљивих за све стране.

Зашто је битно да ученици буду укључени у процес одлучивања кроз ученичке парламенте:

- Зато што ученици најбоље разумеју своје потребе.
- Зато што најбоље препознају своје проблеме и проблеме својих вршњака те у том смислу могу да омогуће школи да им што боље изађе у сусрет.
- Зато што ученички парламент пружа могућност учешћа свих ученика без обзира на расну, верску, националну, имовинску или полну припадност.
- Зато што се кроз ученички парламент лакше чује глас свих група и подгрупа у школи било да су у питању избеглице, интерно расељена лица, мањинске групе или лица са сметњама у развоју.
- Зато што млади треба да учествују у процесу одлучивања, јер на тај начин јачају своје самопоуздање и постају одговорне личности.
- Зато што ће се школске одлуке боље и спремније реализовати.

- Зато што се развија демократско друштво и праведније уређује школски живот.
- Зато што се тако побољшава однос и сарадња између ученика и наставника, васпитача или стручних сарадника.
- Зато што то утиче на њихову бољу информисаност.
- Зато што на тај начин они могу да подстакну активније учешће родитеља у школском животу.
- Зато што са својим идејама могу да покрену и реализују пројекте у сарадњи са органима школе.
- Зато што могу да покрену питања значајна за ученике у локалној заједници.

Добробити од оснивања ученичких парламената

- ЗА УЧЕНИКЕ
- ЗА ШКОЛУ И НАСТАВНИКЕ
- ЗА РОДИТЕЉЕ
- ЗА ЛОКАЛНУ ЗАЈЕДНИЦУ

- остваривање права гарантованих међународним и националним документима
- прихватање права и одговорности
- уважавање личности ученика
- свестран развој ученика
- искуство тимског рада
- учење о различитости и недискриминаторском понашању
- јасна и благовремена информисаност свих ученика
- могућност утицања на одлуке битне за ученике
- квалитет сарадње између ученика и наставника
- веће задовољство радом и животом у школи
- боља сарадња и комуникација са ученицима
- упознавање са жељама и потребама ученика
- смањивање одговорности и подела обавеза
- задовољство доношеним одлукама, без присиле
- смањивање времена које се троши на увођење реда и дисциплине у свакодневном раду
- лакша адаптација на промене
- веће задовољство радом и животом у школи
- одговорна деца која су свесна својих могућности и спремнија на бољу комуникацију
- лакше идентификовање потреба свих страна
- боља сарадња и задовољство школским процесом
- мањи број конфликтних ситуација које настају услед незадовољства школским животом између родитеља и деце

- примена научених вештина (прихватање различитих мишљења, толерантност, могућност аргументованог дискутовања...) у породичном животу кроз обострано учење и контакт
- активно укључивање у школски процес
- лакше упознавање са потребама ученика и адекватно прилагођавање локалних акција
- лакша и боља информисаност о животу у школи
- боља расподела наменских средстава
- могућност двосмерне комуникације ради реализације заједничких циљева
- квалитет рада школа се побољшава чиме се побољшава квалитет живота у локалној заједници

Шта је тачно, а прича се...!

- **Ученички парламент омогућава више права за ученике, а мање за наставнике!**
НЕ. Формирање ученичких парламената не представља губитак ауторитета код наставника, већ представља могућност за остваривање основних људских права и утиче на бољу међусобну сарадњу између наставника и ученика.
- **Ученицима је дато право да организују парламент, а они нису спремни да прихвате сопствену одговорност.**
НЕ. Права се никоме не дају, она свакоме припадају од момента рођења. Ученицима је на основу националних и међународних докумената омогућено да се удружују ради учешћа у доношењу одлука. Залажући се за остваривање сопствених права ученици у себи развијају осећање одговорности и поштовање права других.
- **Ученици нису довољно компетентни да учествују у доношењу одлука које се тичу живота у школи!**
НЕ. Ученици су довољно зрели да сами препознају своје основне потребе, а самим тим и одлуке које су важне за њих, што их чини успешнијима приликом доношења одлука. Заинтересованост свих страна за доношење битних одлука у школи је подједнако важна како за ученике тако и за наставнике.
- **Парламент омогућава ученицима слободу да раде оно што желе!**
НЕ. Циљ формирања ученичких парламената не значи потпуну слободу чињења за ученике. Ученицима се кроз ученичке парламенте пружа могућност да се удружују и учествују у доношењу одлука, а самим тим уче да њихова права имају ограничења и да приликом остваривања сопствених права не смеју да угрожавају права других.
- **Могућност организовања ученичких парламената представља додатну обавезу како за наставнике, тако и за ученике!**
НЕ. Ученички парламенти смањују обавезе, јер утичу на време које се троши на сучељавање различитих ставова и решавање конфликтних ситуација. А утиче и на каналисање слободног времена кроз активности које доприносе задовољству рада и живота у школи.
- **Ученички парламент је место где се решавају сви проблеми!**
НЕ. На састанцима ученичких парламената треба изнети различита мишљења и

истаћи проблеме ученика. Међутим, неки проблеми превазилазе оквира деловања парламента и у таквим ситуацијама неопходно је обратити се наставнику, директору, стручном сараднику или неком другом надлежном органу.

- **Представнике ученичких парламената чине само ученици са одличним успехом!**

НЕ. Да би ученички парламент функционисао није неопходно да његови представници буду само најбољи ученици у школи. То што неко има одличан успех не мора да значи да ће да буде и успешан парламентарцац. Да би били успешни, представници парламента, ученици треба да буду отворени, комуникативни, информисани, сигурни у себе, спремни да прихвате различитости, да имају могућност самоконтроле, објективности и реалности.

- **Ученички парламент захтева додатна материјална / финансијска средства од стране школе.**

НЕ. Једна од активности ученичких парламената је и могућност подношења и реализације различитих пројеката, кроз које могу да остваре жељене активности. За организацију ученичких парламената потребна је само добра воља и сарадња свих у школи.

- **Представници ученичког парламента самоиницијативно доносе одлуке, које су само у њиховом интересу.**

НЕ. Изабрани представници представљају и заступају све ученике школе. Поверење које им је указано на изборима правдају доношењем одлука које су у интересу свих ученика, без дискриминације. Учешће у доношењу одлука не поистовећује се са апсолутном самосталношћу у доношењу одлука.

- **Процес колективног одлучивања подразумева да мишљење сваког ученика мора утицати на доношење коначне одлуке.**

НЕ. Изражавајући сопствено мишљење треба имати у виду да то право имају и други. Сваки ученик који очекује да његово мишљење буде саслушано и уважено, мора то чинити и у односу на друге. Учешће у процесу одлучивања не значи, да мишљење мора нужно утицати на доношење коначне одлуке. Процес заједничког одлучивања подразумева размену и сарадњу кроз активно слушање, уважавање и поштовање, а не однос победника и губитника.

НЕКОЛИКО ПРАКТИЧНИХ САВЕТА

- Ученички парламент функционише кроз редовне састанке и на основу унапред уговорених правила.
- Сваки парламент има план и програм рада или правилник о раду.
- Ради бољег функционисања парламент може да формира своје органе (подпредседник, благајник, председништво или разне оперативне / радне групе које ће се бавити разним темама).
- У циљу боље евиденције састанака и одлука парламента потребно је водити записник. У записник се уносе подаци о одржавању састанака, одлука које су донете, број присутних представника и евиденција одсутних. Записник води записничар.
- Формирање различитих група у оквиру парламента не изискује и нужно именовање различитих функција (нпр. министра одбране, здравља или слично).
- Сваки ученик је подједнако одговоран за избор својих представника.

- Представници парламента су дужни да се понашају у духу демократских начела и да заступају интересе свих ученика.
- Незадовољство радом ученичког парламента ученици могу исказати опозивом представника. Представници, такође имају могућност подношења оставке на своју функцију.
- Квалитет рада ученичког парламента зависи од адекватне расподеле посла, флексибилности расподеле с обзиром на конкретни радни задатак, ефикасност доношења одлука и адекватног вођства.
- Председник ученичког парламента доприноси ефикасности парламента уколико је усмерен и на циљ и на представнике парламента. Он делегира одговорност, подстиче партиципацију, сарадњу и креира атмосферу поверења, групне припадности и реагује у ситуацијама конфликта.
- Ученички парламент чини подједнак број представника, без обзира на полну припадност.
- Представници ученичког парламента су у обавези да благовремено обавештавају ученике о донетим одлукама, као и да разговарају са њима о свим питањима која би могла бити изнета пред парламент.
- Представници ученичког парламента дужни су да активно слушају једни друге и да аргументовано износе своје ставове.
- Током расправе представници парламента не смеју се међусобно вређати и исказивати нетрпељивост и мржњу

КОЈЕ СУ ВЕШТИНЕ И ЗНАЊА БИТНА ЗА ДОБРОГ ПАРЛАМЕНТАРЦА?

- СПОСОБНОСТ ТИМСКОГ РАДА
- ОСОБИНЕ И СПОСОБНОСТИ ДА СЕ БУДЕ ВОЂА
- СПРЕМНОСТ НА АКТИВНУ ПАРТИЦИПАЦИЈУ
- КОРИШЋЕЊЕ АРГУМЕНАТА И ДЕБАТОВАЊА
- МОГУЋНОСТ ПРЕГОВАРАЊА
- МОГУЋНОСТ ПОСРЕДОВАЊА
- ПРИХВАТАЊА ТУЂИХ СТАВОВА, ПОШТОВАЊЕ РАЗЛИЧИТОСТИ
- СПРЕМНОСТ ДА СЕ СЛУША

- РЕЧНИК ПОЈМОВА -

- **Активно слушање**
- Вештина слушања друге особе с пажњом и поштовањем, уз јасно (вербално и невербално) стављање до знања да је слушамо; обухвата низ техника које помажу разумевању осећања и потреба саговорника.
- **Декларација**
-Документ који нема снагу закона, већ представља моралну обавезу за чланове - потписнице декларације.
- **Дете**
-(По Конвенцији о људским правима) - свако људско биће које није навршило 18 година живота, осим уколико се у датој држави пунолетство не стиче раније.

- **Дискриминација**
- Сваки облик ускраћивања једнаких права другима. Сва права примењују се на сва лица без дискриминације и без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго уверење, национално, етничко или социјално порекло, имовинско стање, онеспособљеност, рођење или други статус.
- **Донатор**
- Појединци, националне или међународне организације, које дају финансијска средства за реализацију неког циља или плана.
- **Комуникација**
- Процес размене порука (вербалних и невербалних) између најмање две особе, која се одвија са одређеним циљом и намером.
- **Конфликт**
- Динамички, интерактивни процес, сукоб опречних ставова, импулса, интереса или тежњи.
- **Консензус**
- Начин доношења одлуке који захтева сагласност свих учесника у одлучивању.
- **Конвенција**
- Споразум или договор у облику обичајног права о модалитетима и нормама понашања.
- **Партиципација**
- Учешће, односно према Конвенцији о правима детета, право детета на слободно изражавање сопственог мишљења и право да се то мишљење узме у обзир у свим ставрима и поступцима које га се непосредно тичу.
- **Потписивање међународног уговора**
- Моментом потписивања држава исказује спремност да преузме обавезе из међународног уговора.
- **Право**
- Општа, загарантована правила којима се уређују односи између људи, као и односи људи према заједници.
- **Ратификација**
- Чином ратификације држава преузима на себе обавезу да преузме све потребне законодавне, административне и остале мере за остваривање права признатих међународним уговором
- **Слобода говора**
- Право сваког грађанина да јасно износи своје мисли и схватања. Слобода говора је повезана са осталим основним политичким правима и слободама грађана, али је њена реална остварљивост условљена степеном демократичности неког друштва.
- **Слобода мисли**
- Право сваког грађанина да слободно мисли и одабере свој поглед на свет. Ово је битна претпоставка остваривања дечјих тј. људских права.
- **Уједињене нације**
- Међународна организација основана 1945. године с циљем заштите људских права, очувања мира и решавања сукоба међу државама.
- **Уговор**
- Сагласност воља између страна уговорница; важи за стране које су усагласиле своју вољу око одређених права и обавеза.

- **Устав**
- Највиши правни акт неке државе, са већом снагом од закона. Доноси га Устанотворна скупштина. Уставом се утврђује целокупно уређење државе.
- **Закон**
- Писани правни акт који доноси законодавни орган (у нашој држави Народна скупштина Србије)

ЗАКони И КОНВЕНЦИЈЕ

Успостављање и постојање ученичких парламената заснива се на међународним и националним документима који гарантују право на удруживање и учешће у доношењу одлука.

Закон о основама система образовања и васпитања (чланови 56, 95 и 98)

- Службени гласник РС, бр. 62/2003, 64/2003, 58/2004, и 62/2004.

- Ученички парламент може да се организује у последња два разреда основне школе и у средњој школи.
- Ученички парламент се бира сваке школске године и има свог председника.
- Ученички парламент чине по два изабрана представника сваког одељења школе (у уметничким школама - по три из сваког разреда, односно године).
- Ученички парламенти школа могу да се удружују у заједницу ученичких парламената.
- Ученички парламент разматра однос и сарадњу ученика и наставника, васпитача и стручних сарадника.
- Ученички парламент обавештава ученике о питањима од посебног значаја за њихово школовање.
- Ученички парламент даје мишљење и предлоге стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о:
 - правилима понашања у школи,
 - годишњем програму рада,
 - школском развојном плану,
 - слободним и ваннаставним активностима,
 - учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње.

Конвенција о правима детета

Усвојена је на Генералној скупштини Уједињених нација, 20. новембра 1989. године. Савезна република Југославија ју је ратификовала у децембру 1990, а пошто је Република Србија преузела обавезе из свих ратификованих међународних уговора и она се сматра државом ђланицом овог међународног уговора. Ова конвенција представља најзначајнији међународни уговор којим се посебно штите права детета и који је обавезујућег карактера.

Члан 12.

Дете има право на слободно изражавање сопственог мишљења и право да се његово мишљење узме у обзир у свим стварима и поступцима који га се непосредно тичу.

Члан 13.

Дете има право да слободно изражава своје погледе, да тражи, прима и саопштава информације и идеје свих врста и на различите начине, без обзира на границе.

Члан 14.

Држава ће поштовати право детета на слободу мисли, савести и вероисповести и право и обавезу родитеља да их у томе усмеравају.

Члан 15.

Деца имају право на слободу удруживања и слободу мирног окупљања.

Универзална декларација о људским правима

Усвојена је од стране Генералне скупштине Уједињених нација 10. децембра 1948. године. Представља најшире прихваћен документ из области људских права, који наглашава неопушљивост сваког људског бића.

Члан 19.

Свако има право на слободу мишљења и изражавања, што обухвата и право да не буде узнемираван због свог мишљења, као и право да тражи, прима и шири обавештења и идеје било којим средствима и без обзира на границе.

Члан 20.

Свако има слободу мирног окупљања и удруживања. нико се не може приморати да припада неком удружењу.

Конвенција о заштити људских права и основних слобода

- Европска конвенција о људским правима

Донета је у оквиру међународне организације Савета Европе 4. новембра 1950. године. Заснива се на принципима Универзалне декларације о људским правима и могу је потписати само чланице Савета Европе. Наша држава је постала чланица Савета Европе априла 2003. године. Марта 2004. године Република Србија (тада као Србија и Црна Гора) је потписала Европску конвенцију о људским правима.

Члан 10.

Имате право да одговорно кажете и напишете шта мислите као и да дате и примате информације од других људи.

Члан 11.

Имате право да учествујете у мирним скуповима и оснивањима или придруживању удружењима - укључујући и синдикате.